

İSLAM HUKUKUNDA GASP

Kassâmezâde Feyzullah Efendi'nin Gasp Risalesi
(Tenkitli Neşir ve Değerlendirme)

Yazar

Doç. Dr. Ömer KORKMAZ

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanhığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-6965-96-6

Kitap Adı

İslam Hukukunda Gasp

Editör

Hasan KAYAPINAR

ORCID iD: 0000 0001 8752 463X

Yazar

Ömer KORKMAZ

ORCID iD: 0000-0002-8070-5398

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

REL037020

DOI

10.37609/akya.2443

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Osmanlı Devleti'nde medrese eğitimini tamamlayan ilmiye sınıfı büyük oranda müftü, müderris ve kadı olarak istihdâm ediliyordu. Dolayısıyla bu şekilde yetişmiş ve alanda çalışan âlimler, hem kendi karşılaştıkları problemlerin çözümünde kolaylık sağlayacak hem de aynı mesleği yapan kişilere yardımcı kaynak olacak nitelikte eserler kaleme almışlardır.

Müderrislerin eğitim öğretim esnasında kullanmaları için ders kitapları ve bunların kapalı yerlerini izah eden, örneklendiren, meselelerin gerekçelerini açıklayan nitelikte şerh ve hâşiyeler kaleme alınırken, müftülerin kendilerine sorulan sorulara kolayca cevap verebilmeleri için yaygın olan konuları ihtiva eden fetva kitapları telif edilmiştir. Kadılar için ise mahkemeye yansıyan davaları çözüme kavuştururken kullanabilecekleri yardımcı kaynaklar yazılmıştır. Bu nedenle kadılar önlerine gelen davaları sonuçlandırma hususunda zorlanmamışlardır. Söz konusu kitaplar kadıların yapacağı yargılamayı kolaylaştırdığı gibi hem yargılamanın hızlı olmasına hem de adaletin çabuk tecelli etmesine vesile olmuştur. Özellikle Osmanlılarda yargılamanın sadeliğinden övgüyle bahseden tezlerin açıklanması söz konusu eserlerin yargılamaya olan katkısıyla izah edilebilir.

Kassâmzâde Feyzullah Efendi'nin yazmış olduğu Gasp Risalesi de kadırlara mesleklerini icra ederken yardımcı olacak nitelikte bir risaledir. Otuzdan fazla kaynaktan derlenen risalede gasp ve benzeri haksız fiiller ele alınarak birçok örnek üzerinden konu işlenmiştir.

Bu çalışmada Kassâmzâde Feyzullah Efendi'nin hayatı ele alınarak Gasp Risalesinin kaynakları hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye kütüphanelerinde bulunan yazmalar esas alınarak risalenin tenkitli neşri yapılmış, ardından risalenin günümüz diline sadeleştirmesi yapılmıştır.

İçindekiler

Giriş	1
Risalenin Müellifi: Kassâmezâde Feyzullah Efendi.....	1
Kassâmezâde Feyzullah Efendi'nin Gasp Risalesi	2
Risalenin Kaynakları.....	5
Nüshaların Tanıtımı ve Tenkitli Neşirde İzlenen Yöntem.....	13
Tokat 42.1 Numaralı Nüsha	13
Esad Efendi 916 Numaralı Nüsha	15
Konya 207-1 Numaralı Nüsha	17
Tenkitli Neşirde İzlenen Yöntem	18
Sonuç.....	20
Gasp Risalesinin Tenkitli Neşri.....	21
Gasp Risalesi	21
Gasp Risalesi (Sadeleştirme)	67
Kaynakça	97

Kısaltmalar

b.	: bin
b.y.	: baskı yeri yok
bk.	: bakınız
bnt.	: bint
çev.	: çeviren
ed.	: editör
h.	: Hicri
haz.	: hazırlayan
Hz.	: Hazreti
İSAM	: İslâm Araştırmaları Merkezi
m.	: Miladi
ö.	: Ölüm
s.a.s.	: sallallâhu aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: tahkik eden
ts.	: tarihsiz/tarih yok
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
y.y.	: yayın evi yok

Kaynakça

- Aksoy, Hasan. "Müeyyedzâde Abdurrahman Efendi", TDV İslâm Ansiklopedisi (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 31/483-485.
- Atar, Fahrettin. "Fetva", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1995), 12/495.
- Atar, Fahrettin. "Mükâtebe", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2020), 31/530-532.
- Baktır, Mustafa. "İbn Melek", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999), 20/175-176.
- Bardakoğlu, Ali. "Câmiu'l-fusûleyn", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 7/108-109.
- Bedir, Murteza, "Üsrûşeni", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 42/392-393.
- Beken, Ahmet. "Son Dönem Osmanlı Taşrasında Bir Müderris: İlyas Efendi ve Sicil Dosyası", *Şirnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2021, cilt: XII, sayı: 26, s. 25-52.
- Düzenli, Pehlül. "Osmanlı Fetvâsında 'Muteber Kaynak' ve 'Müftâ Bih Mesele' Problemi", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 2013, cilt: XI, sayı: 22, s. 9-78.
- İpşirli, Mehmet. "Çatalcalı Ali Efendi", TDV İslâm Ansiklopedisi (İstanbul: TDV Yayınları, 1993), 8/234-235.
- Kallek, Cengiz. "el-Hidâye", TDV İslâm Ansiklopedisi (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), 17/471-473.
- Kassâmzâde Feyzullah Efendi. *Gasp Risalesi*, Esad Efendi 916.
- Kayapınar, Hüseyin. "Kâriülhidâye", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/495.
- Kesik, Beyhan. "Feyzî, Üsküdarî Sadreddin-zâde/Kassam-zâde Feyzullah Feyzî Efendi", (Erişim: 14.12.2022 <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feyz-i-uskudari-sadreddinzade-kassamzade>).
- Kızılkaya, Necmettin. "Zeylâ'i, Osman b. Ali", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2013), 44/354-355.
- Koca, Ferhat. "el-Fetâva'l-Velvâliciyye", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul 1995), 12/448-449.

- Koç, Mehmet. Osmanlı Hukukunda Tazir Suç ve Cezaları, Konya: Aybil Yayınları 2017.
- Orazov, Orazsahet. “Kınalızâde Ali Çelebi'nin Risâle fi'l-Gasb Adlı Eserinin Tahlili ve Neşri”, Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 2022, cilt: IX, sayı: 1, s. 169-188.
- Orhan, Fatih – Korkmaz, Ömer. “14 Numaralı Adana Şer'îye Sicili Defterindeki Ceza Hukuku ile İlgili Hükümlerin İslam Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2016 9/47.
- Özel, Ahmet. “Behcetü'l-fetâvâ”, TDV İslâm Ansiklopedisi (İstanbul: TDV Yayınları, 1992), 5/346.
- Özel, Ahmet. “Kâdihân”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/122.
- Özel, Ahmet. “Kadri Efendi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2001), 24/140-141.
- Özen, Şükrü. “Osmanlı Döneminde Fetva Literatürü”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 2005, cilt: III, sayı: 5 (Türk Hukuk Tarihi Sayısı), s. 249-378.
- Özen, Şükrü. “Serahî, Radiyyüddin”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 36/542.
- Özen, Şükrü. “Zâhidî”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2013), 44/81-85.
- Sizgen, İbrahim - Aslan Nasi. “Tillo Medreselerinde Fıkıh Eğitimi-Memdühiyye Medresesi Örneği”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, Cilt 20, Sayı 2, 2020.
- Sizgen, İbrahim. “Râfiî el-Kazvîni ve Tenkîh Faaliyetindeki Rolü”, *Marifetname*, 9/1, Haziran, 2022.
- Sizgen, İbrahim. “Şâfiî Mezhebinin Teşekkül Evreleri”, *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, Aralık 2018.
- Sizgen, İbrahim. *Şâfiî Mezhebinin Muharrirlerinden İmâm Râfiî (ö. 623/1226)*, (Ankara: Akademisyen Kitabevi, 2018).
- Yazıcı, İshak. “Semerkandî, Ebü'l-Leys”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 36/473-475.